

Yttrande
2 december 2009
Dnr: 6-32-09

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Vidareutnyttjande av handlingar – genomförande av PSI-direktivet (Ds 2009:44, Fi2009/6260)

SAMMANFATTNING

- Det är angeläget att tydliggöra vad som avses med affärsdrivande verksamhet och vad som ska gälla för vidareutnyttjande i förhållande till sådan verksamhet.
- Det finns skäl att tro att myndigheterna påverkas mer av den föreslagna lagen än vad som är utredningens bedömning, exempelvis genom ökade krav på dokumentation och användarstöd.
- Detta kan i sin tur ha konsekvenser för myndigheternas övriga uppgifter, det offentliga åtagandets storlek och gränsdragningen mellan privat och offentlig verksamhet.

OKLARHET OM AVGRÄNSNINGEN AV MYNDIGHETERNAS KOMMERSELLA VERKSAMHET

Begreppet affärsverksamhet är centralt i flera avseenden i utredningen. Enligt utredarnas förslag ska lagens regler för vidareutnyttjande inte omfatta handlingar som en myndighet tillhandahåller i sin affärsverksamhet och som därför omfattas av upphovsrätt. Myndigheternas affärsverksamhet ska vidare hållas organisatoriskt och redovisningsmässigt åtskild. Dessutom ska en myndighets affärsverksamhet behandlas på samma sätt som andra vidareutnyttjare i förhållande till myndighetens icke affärsdrivande verksamhet när det gäller villkor med mera (sid. 39 i promemorian).

Det är alltså viktigt att kunna avgöra om en viss verksamhet vid en myndighet ska betraktas som affärsverksamhet eller inte. Promemorians definition av begreppet (sid. 38–39) utgår från 26 a § tredje stycket 9 i upphovsrättslagen. Utredarna menar att det inte är tillräckligt att en verksamhet är avgiftsfinansierad för att den ska betraktas som affärsverksamhet. Å andra sidan behöver de ekonomiska målen inte syfta till att åstadkomma vinst för att en verksamhet ska ses som affärsverksamhet.

Sannolikt förekommer i dag flera andra tolkningar av detta och angränsande begrepp vid myndigheterna. Man skulle till exempel kunna anse att en verksamhet är affärsverksamhet i upphovsrättslagens mening utan att fullt ut ansluta sig till utredarnas tolkning av begreppet. I förvaltningskommitténs slutbetänkande (SOU 2008:118) finns ytterligare ett sätt att betrakta begreppet affärsverksamhet i myndigheter.

Det är angeläget att tydliggöra vad som avses gälla för vidareutnyttjande i förhållande till den myndighetsverksamhet som är affärsdrivande, avgiftsfinansierad, kommersiell eller liknande.

SVÅRT ATT BEDÖMA KONSEKVENSERNA AV DEN NYA LAGEN FÖR MYNDIGHETERNA

Utredningen menar att lagen endast får försumbara konsekvenser för myndigheterna. Eftersom direktivets syfte är att öka vidareutnyttjandet finns det dock omständigheter som talar för att både omfattningen och inriktningen av myndigheternas verksamhet påverkas.

Exempelvis kan handlingar i form av datafiler som används i en myndighets egen verksamhet ha en dokumentation anpassad för interna behov. Om sådana data ska göras mer tillgängliga för vidareutnyttjande, vilket är direktivets syfte, kan man sannolikt vänta sig en ökad efterfrågan på utförligare dokumentation och användarstöd.

En datafil som används inom en myndighet kan också ha ett tekniskt format som är utformat efter myndighetens processer. Detta är inte nödvändigtvis det format som är lämpligast för en extern användare. I promemorian används begreppet ”elektroniskt format” vilket knappast är ett entydigt begrepp. Ett ökat vidareutnyttjande kan förväntas medföra en ökad efterfrågan på att data på olika sätt görs mer tekniskt lättillgängliga för externa användare.

Både när det gäller användarstöd och tekniska format kan ett ökat vidareutnyttjande innebära att den avgiftsbelagda verksamheten vid vissa myndigheter ökar, inte bara med att tillhandahålla handlingar utan även med att bearbeta dem och göra dem mer lättillgängliga. Detta kan i sin tur ha konsekvenser för myndigheternas övriga uppgifter, för det offentliga åtagandets storlek och för gränsdragningen mellan privat och offentlig verksamhet. Bland annat har förvaltningskommittén nyligen föreslagit (SOU 2008:118) att myndigheter inte ska få sälja varor och tjänster på en konkurrensutsatt marknad, något som förefaller strida både mot PSI-lagens syfte och mot dess konsekvenser såsom de har belysts i detta yttrande.

Dessa frågor skulle behöva klargöras innan den föreslagna lagstiftningen kan bedömas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Joakim Skalin.

Mats Dillén

Joakim Skalin